

Tieši tā — rūpēs par grāmatām un cilvēkiem, gādājot par lasītāja jo pilnvērtīgāku apkalpošanu un bibliotēkas fonda tālāku paplašināšanu un līdz ar to velcot neskaitāmus lielus un mazākus darbus, institūta zinātniskās bibliotēkas direktorei Dz. Tomsonei šajā postenī aizrītējuši gandrīz astoņpadsmit gadi — tieši tikpat, cik mūsu institūtam pēc reorganizācijas. Kādi šie gadi bijuši, par to uz nedaudz jautājumiem lūdzām atbildēt Dz. Tomsoni.

Rūpēs par grāmatām un cilvēkiem

Vispirms — kā sākat organizēt darbu jaundibinātajā RPI bibliotēkā.

— Katrs sākums ir grūts. Grūts tas bija arī mazajam kolektīvam, jo pilnīgi visu vajadzēja organizēt no jauna, sākot pat ar pirmo inventāra grāmatu iekārtošanu, kurās nācās uzskaitīt katru — ne vien jauniegādāto, bet arī no citām bibliotēkām pārņemto iespiedvienību.

Lasītāju apkalpošana šajā periodā sagādāja dubultslodzi, jo katra izsniedzamā grāmata vispirms bija rūpīgi jāuzskaita inventārā un tikai pēc tam jāieraksta lasītāja formulārā.

Pilnībā vēl nebijām pabeiguši grāmatu pārņemšanu un pārvešanu no dažādām bibliotēkām uz Raiņa bulvāri 19, kad nācās uzsākt jaunus «jurgus», pārvietojoties uz Ļeņina ielu 1. Tā pirmo septiņu gadu laikā bibliotēkas grāmatu fonds, sasaiņots paciņās, numurētos maisos «ceļojis» vairākkārt: gan smagajās

mašīnās cauri Vecrīgai, gan uz studentu pleciem Ļeņina ielā — no administratīvā uz laboratoriju korpusu.

Atkārtotajos bibliotēkas «jurgos» piedalījušās vairākas studentu paaudzes.

Kā augusi bibliotēka un cilvēki šajā laikā?

— Institūta bibliotēkas straujo izaugsmi pēdējos astoņpadsmit gados raksturo it visi darba rādītāji. Minēšu tikai galvenos: grāmatu fonds palielinājies 9,5 reizes (sasniegts 1,3 miljonus); lasītāju skaits trīskāršojies (tagad ir vairāk par 17 tūkstošiem); grāmatu izsniegumu skaits četrkāršojies (ir gan drīz miljons); darbinieku — palielinājies 7,5 reizes (pārsniedzot 90 štata vienības).

Mūsu cilvēku vispārīglītojošo un profesionālo izaugsmi varētu raksturot kaut vai tādi fakti kā — augstākās izglītības iegūšana, pabeidzot studijas vakara vai neklātienes nodaļās; trīs

darbinieces pabeigušas pat otru augstskolu — N. Krupskajas Ļeņingradas Kultūras institūtu; lielākā daļa mūsu pamatkadru kursos vai pulciņos apguvuši vienu vai vairākas svešvalodas.

Gadu gaitā daudzi no ierindas darbiniekiem izauguši par sava darba augsti kvalificētiem speciālistiem: redaktoriem, vecākajiem redaktoriem, galvenajiem bibliotekāriem, galvenajiem bibliogrāfiem.

Kā veidojies kolektīvs un kopējās tradīcijas?

— Kolektīva saliedēšana ir viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem kopīgi veicamo uzdevumu sekmīgai īstenošanai.

Bibliotēkas kolektīvā ir organizētas pieredzes apmaiņas ekskursijas un grupveida komandējumi uz tuvāko kaimiņu republiku bibliotēkām, kā arī uz Ļeņingradu, Kijevu, Līvovu.

(Nobeigums 4. lpp.)

Rūpēs par grāmatām un cilvēkiem

(Sākums 3. lpp.)

Tradicionālie «pirmssvētku rīti», kā arī dažādi citi sarīkojumi palīdzējuši iepazīt bibliotēkas kolektīva pārstāvju daudzpusīgos talantus ne tikai visās iespējamās pašdarbības jomās, reizīja un sīžetu sacerēšanā «no bibliotēkas dzīves», bet arī kulinārijā, telpu dekorēšanā un citās nozarēs.

Bija gadi, kad bibliotēka nekomplektēja veselās sanitārās kopas grupas, kas pilsētas vai rajona sacensībās pārstāvēja institūtu un ieņēma kādu no godalgotajām vietām.

Kolektīva saliedēšanā un jauno kadru audzināšanā viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem ir ilggadējo darbinieku pozitīvais piemērs.

Kā jūs raksturotu savus darbiniekus?

— Institūta bibliotēkas kolektīvs sastāv it kā no divām daļām: no jaunajiem darbiniekiem, kas neilgu laiku strādā bibliotēkā un pa lielākajai daļai gadījuma pēc izvēlējušies bibliotēkara profesiju, un no pamatkadriem, uz kuru pleciem balstās viss līdz pat iesācēju darba vadīšanai un izpildītā pārbaudei.

Bibliotēkas darba kvalitāte

(it sevišķi lasītāju apkalpošana) ievērojami cieš no jauno pavisās attieksmes pret uzticēto pienākumu izpildi. Protams, arī no nepārtrauktās jauno kadru maiņas, jo dominējošo daļu no viņiem, diemžēl, sastāda konkursu neizturējušie abiturienti.

Lielākā daļa ilggadējo darbinieku ir patiesi iemīļojuši savu profesiju: strādā ar lielu atdevi jebkurā sektorā, cenšas ieviest racionālas darba formas un metodes; operatīvi atsaucas uz visu jauno, progresīvo, kas pilnveido bibliotēkara darbu mūsdienu apstākļos. Viņu entuziasms aizrauj jaunus pat tādā mērā, ka ne viens vien jaunietis, kas vidusskolā «saproņojis» par citu profesiju, pēc gada iesniedz dokumentus bibliotēkārās specialitātes apgūšanai augstākajā mācību iestādē.

Par mūsu darba panākumiem liecina divi pirmās pakāpes diplomu, ar ko bibliotēkas kolektīvs apbalvots Vissavienības skatēs. Vairāki institūta bibliotēkas darbinieki apbalvoti ar V. I. Leņina 100. dzimšanas dienas veidoto medaļu «Par varoņīgu darbu», ar 1973., 1974., 1975. gada sociālistisko sacensību uzvarētāju nozīmētām, ar devītās piecgades

trīcienleka nozīmīti, ar nozīmītēm «Par teicamu darbu», «Labākais grāmatu propagandists», ar goda rakstiem un citiem laba darba augstiem novērtējumiem.

Institūta bibliotēkas veikums guvis pozitīvu novērtējumu arī kolēģu vidū. Viena gada laikā vien vairāk nekā 250 bibliotēkārā darba speciālistu no visām mūsu plašās Dzimtenes malām ierodas Rīgas Politehniskajā institūtā, lai iepazītos ar mūsu bibliotēku un apmainītos pieredzē.

Saskaņā ar sadarbības plānu starp RPI un Sčecinas Politehnisko institūtu pagājušajā mācību gadā tika noorganizēti pirmie zinātniskie komandējumi abu augstskolu bibliotēku direktoriem, tā veicinot starptautisko sadarbību starp Padomju Savienības un sociālistisko valstu bibliotēku speciālistiem.

Neskatoties uz bibliotēkas kolektīva enerģiju un pašai izlēdzīgo darbu, gūt panākumus kaut vai tādā mērā kā līdz šim nebūtu bijis iespējams, ja bibliotēka savā «vētralnajā» attīstības gaitā vienmēr istajā brīdī nesāņemtu vajadzīgo palīdzību no insti-

tūta vadības puses: rektora un prorektoriem, tāpat arī no dekaniem, mehānisko laboratoriju, tipogrāfijas un citiem institūta daļu vadītājiem.

Sodien pat grūti ir iedomāties, kādos apstākļos nāktos strādāt institūta centrālajai bibliotēkai un 17 000 lielajai lasītāju saimei, ja, sastādīt projekta uzdevumu jaunajam tieši institūta vajadzībām ceļamajam korpusam, bijušais rektors, tagadējais LPSR Zinātņu akadēmijas prezidents, akadēmiķis profesors A. Mālmēisters laboratoriju korpusā tālredzīgi nebūtu paredzējis telpas arī strauji augošajai institūta bibliotēkai. Sajā vēsturiskajā brīdī, kad tika likti pamati bibliotēkas materiālās bāzes normālai nodrošināšanai, institūtam trūka telpu ne vien auditorijām un sporta zālēm, bet arī mācību un zinātniski pētnieciskajām laboratorijām. Šī sarežģīto problēmu kompleksa prasmīgā risināšanā pēdējos četrpadsmit gados liela loma ir mūsu tagadējam rektoram LPSR Zinātņu Akadēmijas korespondētājloceklim profesoram A. Veisam, kurš ar savu principālītāti un dziļo cilvēcību iemantojis visa institūta un, protams, arī bibliotēkas kolektīva nedalītas simpātijas.

Kādam jābūt labam bibliotekāram?

Labam bibliotekāram nepieciešamas tādas īpašības kā erudīci-

ja, laipnība, iefūtība, precizitāte, plašs redzesloks un dziļi profesionāla attieksme pret veicamo darbu. Tas, protams, ir bibliotēkara ideāls, pēc kura jātiecas katram mūsu kolektīva loceklim, it īpaši tiem, kas strādā lasītāju apkalpošanas un bibliogrāfijas nodaļās — tiešā saskarē ar lasītāju. Jo ko gan līdz ideāls, zinātniski pareizi noformēts uziņu aparāts, kartotēkas, alfabētiskais un sistemātiskais katalogs, ja, teiksim, katalogu zālē dežurē vienaldzīgs bibliogrāfs, kas «nesaredz» kautrīgā lasītāja izmisīgās pūles pie kataloga.

Kādi svarīgākie uzdevumi tiek izvirzīti bibliotēkas kolektīvam šobrīd?

— Partijas un valdības lēmumi, kā arī PSRS Augstākās un vidējās speciālās izglītības ministrijas pavēle par bibliotēku lomas pastiprināšanu mācību procesa un jaunatnes ideoloģiskā audzināšanas darba sekmēšanā izvirza lielus uzdevumus arī institūta bibliotēkas kolektīvam. Plānojot darbu 1976. gadam un desmitajai piecgadei, kā arī, uzņemoties speciālas sociālistiskās saistības sava darba turpmākai uzlabošanai, bibliotēkas kolektīvs kvalitātes piegādē apņēmies pielikt visas pūles tieši galvenā uzdevuma realizēšanai — lasītāju apkalpošanas darba tālākai pilnveidošanai.

A. SAURĪNA foto